

Taxa för vatten och avlopp 2025

Framställan från Stockholm Vatten och Avfall AB

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Taxa för vatten och avlopp 2025, enligt bilaga till utlåtandet, fastställs att gälla från och med den 1 januari 2025.

Föredragande borgarrådet Åsa Lindhagen

Sammanfattning av ärendet

Stockholm Vatten och Avfall AB:s styrelse har lämnat förslag till en ny taxa för vatten och avlopp, som föreslås gälla från och med den 1 januari 2025.

Bolagets ekonomiska förutsättningar är att tidigare års underskott behöver täckas upp samtidigt som kostnadsökningar är att vänta. Det har även utretts att kostnadstäckningsgraden vid nyanslutning är för låg. Styrelsen föreslår mot bakgrund av detta att bruksavgifterna höjs med i genomsnitt 12 procent och anslutningsavgifterna med i genomsnitt 33 procent.

Beredning

Ärendet har initierats av Stockholm Vatten och Avfall AB och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret konstaterar att de föreslagna avgifterna ligger i linje med ägardirektiven och att höjningarna är motiverade. Samtidigt understryker de vikten av att verka för att öka bolagets ekonomiska hållbarhet.

Föredragande borgarrådets synpunkter

Tillgången till dricksvatten och avloppshantering är en förutsättning för att vardagen för Stockholms stad och Huddinge kommuns invånare ska fungera samt för att leva upp till lagkrav gällande dricksvatten och miljö. För att garantera hög kvalitet och driftsäkerhet krävs kontinuerliga investeringar i både underhåll och utbyggnad av ledningsnät och anläggningar.

Givet ökade kostnader för vattenproduktion, avloppshantering och ledningsnät, främst rörande kapitalkostnader men även driftkostnader, behöver taxan för vatten och avlopp justeras.

Samtidigt som investeringarna, reinvesteringarna och anpassningar till nya krav och ett förändrat klimat är nödvändiga är det av yttersta vikt att bolaget aktivt arbetar för att identifiera kostnadseffektiva lösningar samt säkrar framdriften av komplexa investeringsprojekt för att undvika tidsförskjutningar och kostnadsökningar.

Bilagor

Taxa för vatten och avlopp 2025, dnr KS 2024/1020-1.1

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Särskilt uttalande av borgarråden Dennis Wedin och Andrea Hedin (båda M) och borgarrådet Jan Jönsson (L) enligt följande.

Att säkra god dricksvattenförsörjning och avloppshantering tillhör Stockholms absolut viktigaste och mest grundläggande ansvar. God hanteringen på dessa områden är inte bara avgörande ur ett miljöperspektiv – det handlar ytterst om livsnödvändig service.

Av dessa anledningar är det av särskilt stor vikt att kontinuerliga investeringar i både underhåll och utbyggnad av ledningsnät och anläggningar görs. Som bolaget skriver behöver intäkterna justeras i takt med kostnaderna genom brukningsavgifterna. Även intäkterna för nyanslutning, genom anläggningsavgifterna, behöver justeras.

Samtidigt som de föreslagna höjningarna av taxan för vatten och avlopp sker från relativt låga nivåer, vill vi understryka att taxan läggs på en nivå som säkerställer och möjliggör en hållbar finansiering för att säkerställa framtida kapacitet, kvalitet och effektivitet. Men höjningen behöver samtidigt sättas i relation till övriga fördyringar i samhället. Vi vill därför särskilt understryka behovet av god kommunikation med taxakollektivet och att det behöver bli än lättare att ta del av information om vad som motiverar höjningen – inte minst i ljuset av vad som uppdragats kring investeringsprojekt inom Stockholm Vatten och Avfall.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt föredragande borgarråds förslag.

Stockholm den 6 november 2024

Karin Wanngård
Kommunstyrelsens ordförande

Särskilt uttalande av Christofer Fjellner, Jonas Nilsson och Kristina Lutz (alla M), Jan Jönsson (L) och Jonas Naddebo (C) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ersättaryttrande av Nike Örbrink (KD) som är likalydande med Moderaternas och Liberalernas gemensamma särskilda uttalande i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Stockholm Vatten och Avfall AB:s intäkter utgörs till 75 procent av taxebaserade intäkter. Bolagets övriga intäkter kommer exempelvis från försäljning av dricksvatten och avloppsrening till angränsande kommuner.

VA-taxan har olika typer av avgifter såsom bruksavgifter och anläggningsavgifter. Bruksavgifterna ska täcka VA-verksamhetens löpande kostnader för drift och underhåll, ränta och avskrivningar med mera. De baseras på förbrukning av olika tillhandahållna vattentjänster; dricksvatten, spillvatten och dagvatten. Bruksavgifterna utgör cirka 95 procent av de taxebaserade intäkterna och är därmed de mest kritiska avgifterna för bolagets årliga totala intäkter.

Anläggningsavgift är en engångsavgift som betalas i samband med anslutning till det kommunala VA-nätet. Syftet är att finansiera kostnaden för tillkommande fastigheter inom den allmänna VA-anläggningen i omvandlings-, stadsutvecklings- och/eller förtätningsområden. Anläggningsavgifterna periodiseras över en period (vanligtvis 40 år) för att spegla kostnadernas profil. Detta leder till att en höjning av avgiften inte resulterar i en motsvarande ökning av intäkterna redan samma år.

Dagvattentjänsten som bolaget tillhandahåller och tar ut en avgift för kan avse fastighet, gata eller allmän platsmark. Det finns även avgifter för särskilda VA-abonnemang, inklusive serviceåtaganden och industriavloppstaxa.

För varje enskild kund utgörs såväl anslutningsavgifter som bruksavgifter av en kombination av olika tillhandahållna tjänster. För att förenkla jämförelserna av hur taxeförändringarna påverkar olika kunder och för att kunna göra nationella jämförelser används särskilt framtagna typhus, som står modell för en viss kategori av kunder. Typhus A är ett enfamiljshus med 800 kvadratmeter tomtyta och en vattenförbrukning om 150 kubikmeter per år. Typhus B är ett flerfamiljshus med 15 lägenheter, 800 kvadratmeter tomtyta och en vattenförbrukning om 2 000 kubikmeter per år.

Ekonomiska förutsättningar

Under perioden 2021-2023 uppvisade bolaget ett negativt resultat efter finansnetto på totalt -444 miljoner kronor, främst på grund av ökade kostnader kopplade till hög inflation, stigande räntenivåer samt högre skadeståndskostnader på grund av kraftiga regn under 2021. Bolaget har dock haft tillräckligt stort eget kapital för att hantera dessa underskott.

Styrelsens prognos för år 2024 är ett resultat nära noll, vilket innebär att bolaget under 2025 behöver generera ett positivt resultat för att påbörja balanseringen av tidigare års underskott. Med de i ärendet föreslagna avgifterna och under förutsättning att drift- och kapitalkostnaderna utvecklas i linje med flerårsplanen, beräknas ett positivt resultat år 2025 på drygt 30 miljoner kronor. Detta bidrar till att balansera tidigare års underskott. Stockholm Vatten AB:s flerårsplan förutsätter motsvarande höjningar under 2026 och 2027, vilket indikerar ett ackumulerat resultat

på över 200 miljoner kronor för perioden 2025-2027. Syftet är att i enlighet med bolagets mål balansera tidigare underskott och därefter leverera årliga nollresultat.

Förändringar av avgifterna

För brukningsavgifter föreslås en genomsnittlig höjning av brukningsavgifterna med 12 procent för 2025. För Typhus A innebär förslaget en ny årsavgift på 7 615 kr vilket motsvarar en månadskostnad på 635 kr/månad vilket i sin tur motsvarar en höjning med 42 kr/månad jämfört med 2024.

För Typhus B innebär förslaget en ny årsavgift på 61 754 kr, vilket motsvarar en månadskostnad per genomsnittlig lägenhet på 343 kr/månad vilket i sin tur motsvarar en höjning med 42 kr/månad jämfört med 2024.

Nationellt sett är Stockholm Vattens brukningsavgifter bland de lägsta. Endast Botkyrka och Solna har lägre avgifter för villor.

Den specifika dagvattenavgiften för flerfamiljsfastigheter föreslås höjas med 25 procent för att bättre spegla den nyttorelation som en genomsnittlig lägenhet har av dagvattenhantering relativt en motsvarande villa.

Särskilda VA-abonnemang, industriavloppstaxa samt dagvattenavgift för allmän platsmark föreslås höjas med 12 procent.

För att skapa incitament för minskad vattenförbrukning föreslås att samtliga höjningar för 2025 läggs på den rörliga, volymerberoende delen av avgiften. Denna differentiering innebär att högre förbrukning innebär en högre avgift jämfört med den som förbrukar mindre volymer.

Avseende anläggningsavgifterna föreslås en genomsnittlig höjning med 33 procent, där huvuddelen av höjningen läggs på lägenhetsavgiften som föreslås öka med 45 procent. Övriga delavgifter höjs med 13 procent vilket ger en genomsnittlig höjning på cirka 33 procent i en bedömd portfölj av anslutna områden.

För Typhus A innebär förslaget en ny engångsavgift på cirka 345 000 kronor vilket motsvarar en höjning med cirka 50 000 kronor jämfört med 2024. För Typhus B innebär förslaget en ny

engångsavgift på cirka 1 022 000 kronor vilket motsvarar en höjning med cirka 17 000 kronor per genomsnittlig lägenhet.

Höjningen motiveras främst med att dagens anläggningsavgifter inte täcker de faktiska kostnaderna för att etablera VA-anläggningar i exploaterings- och omvandlingsområden eller att ansluta nya fastigheter till verksamhetsområdet. Historiskt har täckningsgraden legat på 40-60 procent men på grund av de senaste årens kostnadsutveckling och markförutsättningar beräknas den nu ha sjunkit till i genomsnitt 20 procent. Trots de senaste 10 årens höjningar har ökade kostnader för material, entreprenader och nya krav, såsom skyfallshantering, gjort att justeringarna inte varit tillräckliga för att täcka nuvarande och kommande investeringsutgifter.

Differentieringen av anläggningsavgiften innebär att fastigheter med många lägenheter, lokaler med stora ytor och användare med hög vattenförbrukning kommer att få en större taxehöjning 2025 än genomsnittet. Vid jämförelse med andra kommuner i Stockholmsregionen och nationellt framgår att villor (Typhus A) har relativt höga anslutningsavgifter medan flerfamiljshus (Typhus B) varierar mer.

Stockholm Vatten och Avfall AB

Stockholm Vatten och Avfall AB beslutade vid sina sammanträde den 19 september 2024 följande.

Styrelsen beslutade i enlighet med förslaget att godkänna förslag till taxa för vatten och avlopp för år 2025 i enlighet med förslaget.

överlämna förslaget till kommunfullmäktige i Stockholm för beslut.

taxa för år 2025 börjar gälla den 1 januari 2025.

Särskilt uttalande av Anna Cederschiöld Stuart och Bertil Timan (båda M), Tobias Berg (L) och Marcus Wangel (C), se Reservationer m.m.

Stockholm Vatten och Avfall AB:s yttrande daterat den 10 september 2024 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Stockholm Vatten och Avfall har i uppdrag att säkerställa tillförlitlig dricksvatten- och avloppshantering i Stockholm och Huddinge med minimal miljöpåverkan. För att upprätthålla denna standard krävs kontinuerliga investeringar i både underhåll och utbyggnad av ledningsnät och anläggningar. I linje med bolagets strategiska plan behöver intäkterna, justeras i takt med kostnaderna genom brukningsavgifterna och vidare behöver intäkterna för nyanslutning, genom anläggningsavgifterna, spegla motsvarande kostnad.

Finansiering genom VA-taxa 2025 är en central del av arbetet med att säkerställa hög kvalitet och driftsäkerhet, samtidigt som anläggningar och ledningar framtidssäkras mot förändringar i efterfrågan och miljökrav. Det föreslås att styrelsen och kommunfullmäktige godkänner förslaget om VA-taxa 2025.

Brukningsavgifter. För att ge incitament till minskad vattenförbrukning koncentreras de föreslagna höjningarna helt på den rörliga, volymberoende delen av avgiften. Denna differentiering innebär att användare med högre förbrukning får en högre avgiftshöjning, medan lågförbrukare drabbas i mindre utsträckning (både i absoluta tal och procent).

Det föreslås att brukningsavgifterna 2025 höjs med i genomsnitt 12 %, inklusive särskilda VA-abonnemang och industriavloppstaxan. För en jämförbar villa (Typhus A) innebär förslaget en höjning med 42 kr/månad jämfört med 2024 (+7%). För ett flerfamiljshus (Typhus B) innebär förslaget en höjning med 42 kr/månad jämfört med 2024 (+14%).

Anläggningsavgifter. För att öka täckningsgraden och bättre möta de ökande utgifter som identifierats i pågående och framtida exploaterings- och stadsutvecklingsområden, föreslås en höjning av anläggningsavgiften med i genomsnitt 33 % för 2025. Den största delen av höjningen riktas mot flerfamiljshus och lokaler, vilka dominerar fastighetsmixen i mer utmanande exploateringsområden.

För en villa (Typhus A) innebär förslaget en ny anslutningsavgift på ca 345 000 kr vilket motsvarar en höjning med ca 50 000 kr jmf med 2024 (+17%). För ett flerfamiljshus (Typhus B) innebär förslaget en ny anslutningsavgift på ca 1 022 000 kr vilket motsvarar en höjning med ca 17 000 kr per genomsnittlig lägenhet (+34%).

Bolaget samarbetar idag med Stockholms Stad och Huddinge kommun för att beakta VA-kostnaderna redan i planskedet. En utredning planeras för att undersöka möjliga framtida finansieringsalternativ, särskilt med tanke på de varierande VA-kostnaderna i olika exploateringsområden.

Med hänsyn till de föreslagna höjningarna, samt förväntad volymutveckling och utveckling av drifts- och kapitalkostnaderna i enlighet med flerårsplanen 2025-2027, beräknas ett positivt finansiellt resultat på 35 miljoner kronor för 2025.

VA Taxan föreslås börja gälla från den 1 januari 2025. Detta innebär följande tidplan för Genomförandeärende VA Taxa 2025:

2024-09-19 Beslut i Styrelse

2024- senast nov månads utgång Beslut Kommunfullmäktige (KF), i Stockholms stad och i Huddinge kommun

Ärendet

Uppdrag, principer, riktlinjer och bakgrund

Stockholm Vatten ABs uppdrag är att tillhandahålla vatten- och avloppstjänster inom verksamhetsområdet Stockholm och Huddinge samt säkerställa dricksvattenleverans och avloppshantering via det allmänna VA-systemet, i enlighet med styrande regler och lagar såsom Lagen om Allmänna Vattentjänster (LAV). Verksamheten ska dygnet runt garantera kapacitet och kvalitet i samtliga produktions-, distributions- och reningsanläggningar.

Finansieringen sker genom taxor i enlighet med självkostnadsprincipen, vilket innebär att det totala avgiftsuttaget inte skall överstiga de faktiska och nödvändiga kostnader som uppstår för att fullgöra uppdraget inom verksamhetsområdet. En flerårsplan upprättas årligen för kommande tre åren och omfattar de ekonomiska förutsättningarna samt bedömda utfall för drift- och kapitalkostnader. Nuvarande flerårsplan sträcker sig fram till 2027. Intäkterna planeras för att täcka VA-kollektivets självkostnader (inklusive räntor och avskrivningar) och för att över tid uppnå ett nollresultat.

Under perioden 2021-2023 uppvisade bolaget ett negativt resultat efter finansnetto på totalt - 444 miljoner kronor, främst pga. ökade kostnader kopplade till hög inflation, stigande räntenivåer samt högre skadeståndskostnader på grund av kraftiga regn under 2021. Bolaget har dock haft tillräckligt stort eget kapital för att hantera dessa underskott.

Följande generella riktlinjer utgör viktiga principer för Stockholm Vatten AB, både för utformning och nivå på den taxa som rekommenderas i detta genomförandebeslut:

- VA-verksamheten eftersträvar nollresultat över tid (3 års resp. 5 års rullande resultat)
- Taxeutvecklingen bör, ur ett kundperspektiv, hållas så jämn som möjligt
- Resultat från externa affärer (ej huvudmannaskap) kan återföras till VA-verksamheten

Både budget och prognos för 2024 indikerar ett resultat nära noll, vilket innebär att bolaget under 2025 behöver generera ett positivt resultat för att påbörja balanseringen av tidigare års underskott. De beslutade taxorna för 2025 gäller tills nya beslut om VA-taxor fattas, vilket innebär att framtida resultat är beroende av kommande taxebeslut.

Taxorna för Vatten och Avlopp består av två huvudsakliga delar; Brukningsavgifter – periodiska avgifter som täcker de årliga drifts- och kapitalkostnaderna för VA-verksamheten, och Anläggningsavgifter – engångsavgifter som täcker de genomsnittliga utgifterna för att ansluta nya fastigheter eller exploateringsområden till det allmänna VA-nätet.

Taxebaserade intäkter utgör ca 75 % av Stockholm Vatten ABs totala intäkter, där brukningsavgifterna utgör ca 95 % av dessa. Detta gör brukningsavgifterna till de mest kritiska avgifterna för bolagets årliga totala intäkter. Anläggningsavgifterna (engångsavgift) periodiseras över en längre period (normalt 40 år) och därför får en avgiftshöjning en successiv effekt på resultatet.

Ekonomisk analys

Flerårsplan 2025 till 2027

Genomförandeärendet baseras till stor del på den ekonomiska flerårsplanen för 2025-2027, som förväntar sig stabilare inflation och räntenivåer jämfört med tidigare år. Vatten- och avloppsvolymer bedöms vara oförändrade, vilket innebär att framtida kostnadsökningar måste täckas av avgiftshöjningar. Kapitalkostnaderna för 2025 är främst kopplade till redan genomförda investeringar, vilket gör att endast driftskostnaderna kan påverkas kortsiktigt.

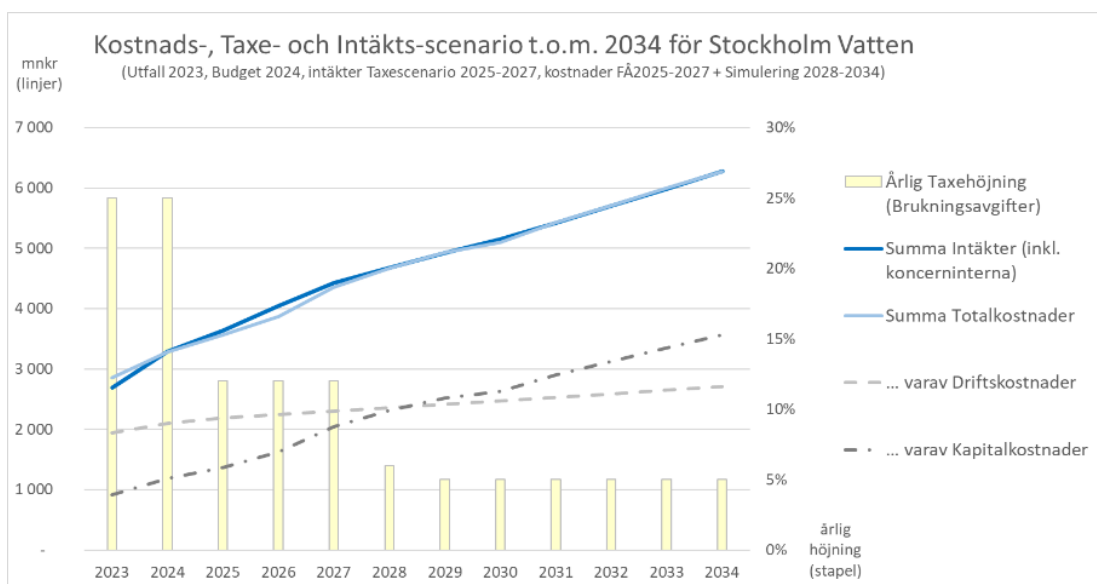
Investeringsnivån förväntas leda till en ökning av skuldsättningen med 60-70 % fram till 2027, vilket kräver en stark projekt- och investeringsstyrning. För en mer detaljerad analys av antaganden, investeringsnivåer och kostnadsutveckling för perioden 2025-2027 hänvisas till Stockholm Vatten ABs Flerårsplan 2025-2027.

Utveckling och analys 10 års scenario (till 2034)

För att belysa och kvantifiera utmaningen med kommande års investeringsbehov, upprustning av anläggningar och relaterade kapitalkostnader har Stockholm Vatten tagit fram ett 10-årigt finansiellt scenario (2025-2034) som simulerar utvecklingen för kostnader, intäkter, investeringar¹ och taxor utifrån ett antal antaganden. Detta scenario är dock ingen formell prognos, utan ett resultat av satta antaganden. Syftet är att visa vilka parametrar som har störst påverkan på bolagets ekonomiska situation över tid och möjliga konsekvenser av förändringar. Några viktiga insikter från detta scenario inkluderar;

- Investeringar om totalt närmare 50 miljarder kronor under perioden
- Resultatpåverkande skulder kommer att tredubblas
- Bolagets årliga totala kostnader fördubblas

Det 10-åriga scenariot bygger inledningsvis på samma antaganden som i flerårsplanen 2025-2027. För 2028 och framåt antas verksamheten vara oförändrad i omfattning (jämfört med 2027) samtidigt som standardiserade antaganden görs för vissa kritiska ekonomiska parametrar, t.ex. oförändrad volymutveckling, 2 % inflation, 3 % löneökningar, 3 % ränta och ca 5 miljarder kronor i årliga investeringar. Övriga intäkter (t.ex. externa affärer, ej kopplade till huvudmannskapet) utvecklas i linje med sina kostnader (dvs. oförändrade marginaler).

¹ Det 10-åriga scenariot bygger inledningsvis på samma antaganden som i flerårsplanen 2025-2027. För 2028 och framåt antas verksamheten vara oförändrad i omfattning (jämfört med 2027) samtidigt som standardiserade antaganden görs för vissa kritiska ekonomiska parametrar, t.ex. oförändrad volymutveckling, 2 % inflation, 3 % löneökningar, 3 % ränta och ca 5 miljarder kronor i årliga investeringar. Övriga intäkter (t.ex. externa affärer, ej kopplade till huvudmannskapet) utvecklas i linje med sina kostnader (dvs. oförändrade marginaler).

Figur 1. Översiktsbild av bolagets 10-åriga finansiella scenario, vilket även inkluderar årliga taxehöjningar av brukningsavgifterna som behövs för att täcka denna utveckling.

Scenariot möjliggör därmed simuleringar av enskilda parametrar under antagandet ”allt-annat -lika” och resulterar i de årliga taxehöjningar (brukningstaxan) som krävs för täcka periodens kostnader och nå årliga nollresultat (enligt självkostnadsprincipen).

Med ovanstående förändring av Stockholm Vatten ABs kostnadsprofil (kapitalkostnaderna ökar och går om driftskostnaderna) så följer en klart ökad räntekänslighet.

Förslag på taxeändring för VA-taxa 2025

Brukningsavgifter

Bakgrund

För att säkerställa fortsatt tillförlitlighet och säkerhet i dricksvatten- och avloppshantering samt möta miljökraven, är justeringar av brukningsavgifterna nödvändiga. Intäkterna från dessa avgifter finansierar underhåll och utbyggnad av anläggningar och ledningsnät, i enlighet med bolagets strategiska plan. Oförändrade vatten- och avloppsvolymer och ökade kostnader gör dessa justeringar nödvändiga för att säkerställa framtida kapacitet och kvalitet.

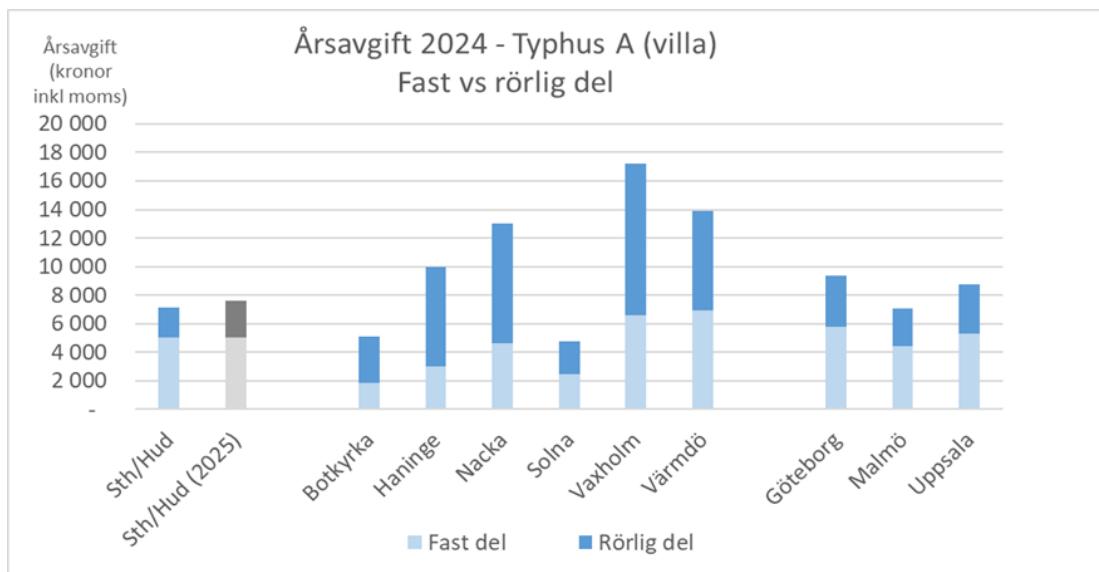
Nationellt sett är Stockholm Vattens brukningsavgifter bland de lägsta. Endast Botkyrka och Solna har lägre avgifter för villor (Typhus A²) enligt Svenskt Vattens VASS-statistik (se Figur 2 och Figur 3). Det är betydande skillnader mellan de högsta och de lägsta avgifterna bland jämförda kommuner (upp till en faktor tre).

Bolagets rörliga andel är idag låg (relativt andra kommuner i Sverige³) och ambitionen är att stegvis öka denna andel. Skillnaden mellan fasta och rörliga delar i avgiften visas i figurerna nedan. Där framgår även att den rörliga andelen för Typhus A (villa) ligger runt 30 % för bolaget medan den för ett Typhus B (flerfamiljshus) ligger runt 50 %.

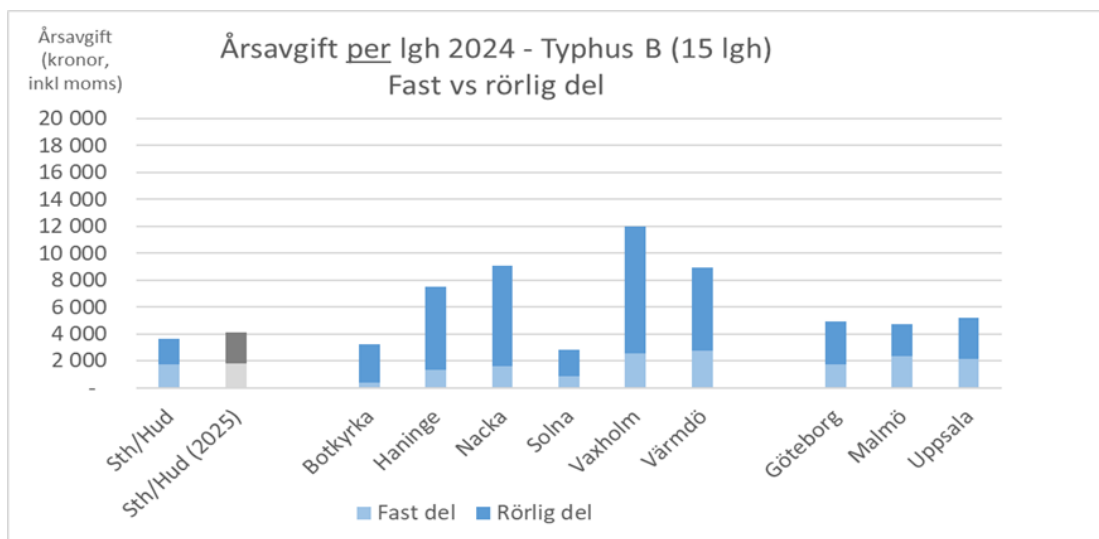
Den föreslagna höjningen för 2025 innebär att den rörliga andelen stiger med ca 5 procentenheter per Typhus.

² För att underlätta jämförelser mellan kommuners taxor använder VA-branschen standardiserade Typhus. Genom att applicera respektive kommuns taxa på dessa Typhus kan en jämförelse göras som ger en rättvis bild av avgifterna. **Typhus A** är en **villa** med en vattenförbrukning på 150 m³/år och 800 m² tomtyta och **Typhus B** är ett **flerfamiljshus** med en vattenförbrukning på 2 000 m³/år, 15 lägenheter och 800 m² tomtyta som nyttjar tjänsterna vatten (V), spillvatten (S) och dagvatten (D).

³ Flera kommuner har idag en rörlig andel på över 60 % för en typisk villa och över 80 % för ett typiskt flerfamiljshus.

Figur 2. Jämförelse mellan bolagets taxa 2024 för brukningsavgifter och ett antal jämförbara kommuner i närområdet resp. på nationell nivå för Typhus A (villa). Även fördelningen mellan fast resp. rörlig andel framgår i figuren.

Figur 3. Jämförelse mellan bolagets taxa 2024 för anläggningsavgifter och ett antal jämförbara kommuner i närområdet resp. på nationell nivå för Typhus B (flerfamiljshus). Även fördelningen mellan fast resp. rörlig andel framgår i figuren.

För att skapa incitament för minskad vattenförbrukning föreslås att samtliga höjningar för 2025 läggs på den rörliga, volymberoende delen av avgiften. Denna differentiering innebär att större förbrukare får en högre avgiftshöjning, medan lågförbrukare drabbas i mindre utsträckning (både i absoluta tal och procent), och även att Bolaget möter ägardirektivet om en progressiv taxa.

Förslag på taxeändring för brukningsavgiften

För bruksavgifter föreslås en genomsnittlig höjning av bruksavgifterna med 12 % för 2025.

För Typhus A innebär förslaget en ny årsavgift på 7 615 kr vilket motsvarar en månadskostnad på 635 kr/månad vilket i sin tur motsvarar en höjning med 42 kr/månad jämfört med 2024 (+7%).

För Typhus B innebär förslaget en ny årsavgift på 61 754 kr, vilket motsvarar en månadskostnad per genomsnittlig lägenhet på 343 kr/månad vilket i sin tur motsvarar en höjning med 42 kr/månad jämfört med 2024 (+14%).

Den specifika dagvattenavgiften för flerfamiljsfastigheter föreslås höjas med 25 % för att bättre spegla den nyttorelation som en genomsnittlig lägenhet har av dagvattenhantering relativt en motsvarande villa.

Särskilda VA-abonnemang, industriavloppstaxa samt dagvattenavgift allmän platsmark föreslås höjas med 12 % (dvs. i linje med bruksavgifternas snitthöjning).

Tabell 1. Årlig kostnad för Typhus A (villa/radhus) och Typhus B (flerfamiljshus) med applicerade bruksavgifter enligt nuvarande förslag till taxa 2025. Avgifterna inkl. moms

Taxa 2025 - Bruksavgifter					
Bruksavgifter	inkl moms (med momsats 25%)	Taxa 2024	=> höjning 2024	Taxa 2025	=> höjning 2025
Typhus A Villa (1 bostadsenhet)					
Grundavgift (per abonnemang)	913,11	2 019 kr	25%	2 019 kr	0%
Nyttoavgift (per mätare)	913,11	2 223 kr	25%	2 223 kr	0%
Dagvattenavgift Df (per bostadsenhet)	913,11	766 kr	25%	766 kr	0%
Rörlig avgift (V, S) per levererad m3	913,11	13,91 kr	25%	17,39 kr	25%
=> summa rörliga avgifter (typhus A; 150 m3)	150	2 087 kr	25%	2 609 kr	25%
<i>projicerad Taxa 2023 & 2024 (fel i formel)</i>		13,91 kr			
Total Årskostnad		7 108 kr	25%	7 615 kr	7%
=> månadskostnad per villa		592 kr	118 kr	635 kr	42 kr
Typhus B Flerfamiljshus (15 lägenheter/bostadsenheter)					
Grundavgift (per abonnemang)	913,31	7 099 kr	25%	7 099 kr	0%
Nyttoavgift (per mätare)	913,31	15 894 kr	25%	15 894 kr	0%
Dagvattenavgift Df (per kvm fastighetsarea)	913,31	3,98 kr	25%	4,98 kr	25%
Rörlig avgift (V, S) per levererad m3	913,31	13,91 kr	25%	17,39 kr	25%
=> summa dagvattenavgifter typhus B (800 kvm)	800	3 184 kr		3 980 kr	25%
=> summa rörliga avgifter (typhus B; 2000m3, 133 m3/lgh)	2000	27 825 kr		34 781 kr	25%
<i>projicerad Taxa 2023 & 2024 (fel i formel)</i>		9,00 kr			
Total Årskostnad		54 011 kr	25%	61 754 kr	14%
=> månadskostnad per lägenhet (15 st)		300 kr	60 kr	342 kr	42 kr

Det är värt att notera att en ökad andel rörlig bruksavgift innebär en viss finansiell risk vid minskad efterfrågan/förbrukning då bolagets kostnader till stor del är fasta.

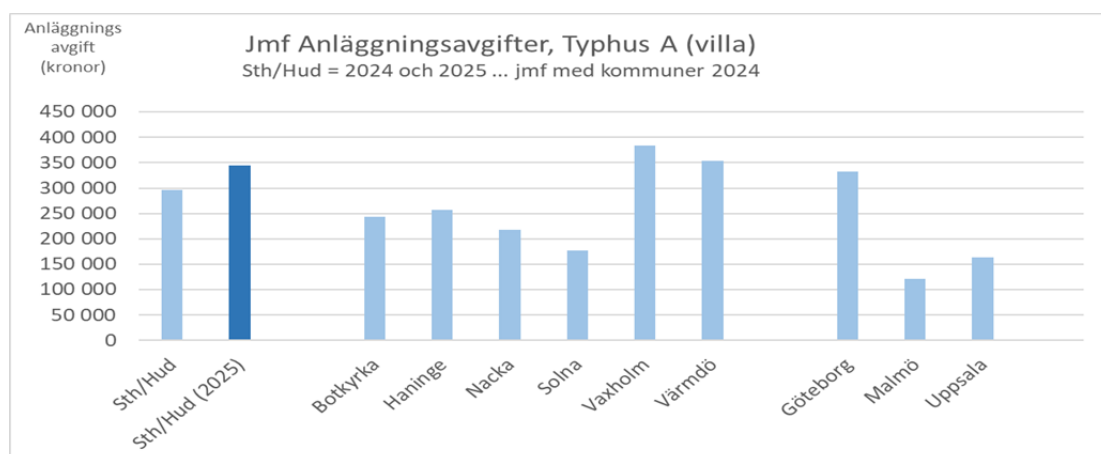
Anläggningsavgifter

Bakgrund

Dagens anläggningsavgifter⁴ täcker inte de faktiska kostnaderna för att etablera VA-anläggningar i exploaterings- och omvandlingsområden eller att ansluta nya fastigheter till verksamhetsområdet. Historiskt har täckningsgraden legat på 40-60% men pga. de senaste årens kostnadsutveckling, markförutsättningar och projektutmaningar har den nu sjunkit avsevärt. Trots de senaste 10 årens höjningar har ökade kostnader för material, entreprenader och krav, såsom skyfallshantering, gjort att justeringarna inte varit tillräckliga för att täcka nuvarande och kommande investeringsutgifter.

En analys av ett flertal större projekts täckningsgrad (baserade på framlagda beslutsunderlag 2024) visar att den genomsnittliga täckningsgraden nu är omkring 20 %, med flera projekt under denna nivå. Detta indikerar en betydande utgiftsutmaning, vilket kräver att anläggnings-avgifterna höjs kraftigt för att förbättra täckningsgraden.

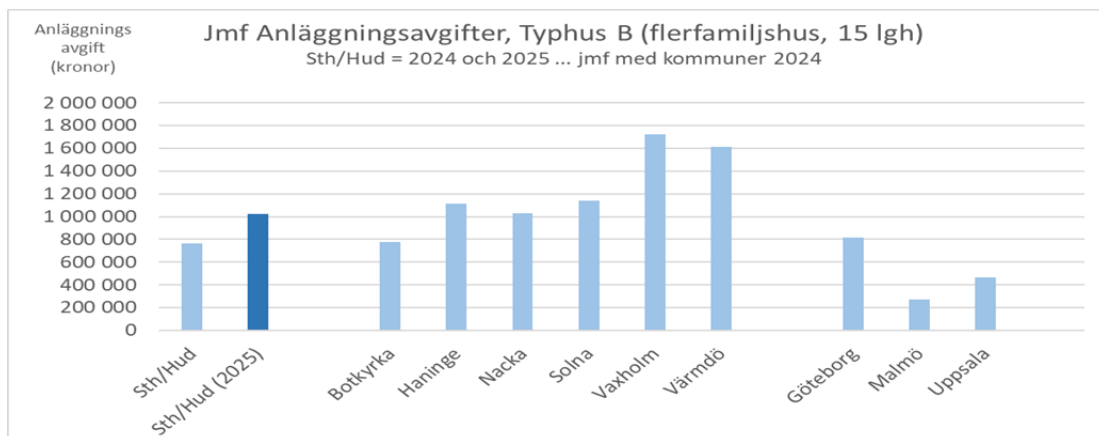
Vid jämförelse⁵ med andra kommuner i Stockholmsregionen och nationellt framgår att villor (Typhus A) har relativt höga anslutningsavgifter medan flerfamiljshus (Typhus B) varierar mer. Detta stödjer differentieringen av anläggningsavgiften där flerfamiljshus ska stå för en större del av höjningarna.

Figur 4. Jämförelse mellan bolagets taxa 2024 för anläggningsavgifter (Typhus A) och ett antal jämförbara kommuner i närområdet resp. på nationella nivå

⁴ Anläggningsavgiften faktureras när förbindelsepunkt anvisas och baseras på den aktuella anläggningsavgiften för året. Anläggningsavgifterna periodiseras vanligtvis över 40 år, vilket innebär att en höjning av anläggningsavgifterna ett enskilt år bara får marginell påverkan på intäkterna samma enskilda år eftersom effekten sprids över flera år.

⁵ Statistik från Svenskt Vattens VASS-statistik för 2024.

Figur 5. Jämförelse mellan bolagets taxa 2024 för anläggningsavgifter (årsavgift, Typhus B) och ett antal jämförbara kommuner i närområdet resp. på nationella nivå.

Förslag på taxeändring för anläggningsavgiften

För 2025 föreslås en genomsnittlig höjning av **anläggningsavgifterna** med **33 %**, där huvuddelen av höjningen läggs på lägenhetsavgiften som föreslås öka med 45 %. Övriga delavgifter höjs med 13 % vilket ger en genomsnittlig höjning på ca 33 % i en bedömd portfölj av anslutna områden.

För Typhus A innebär förslaget en ny engångsavgift på ca 345 000 kr vilket motsvarar en höjning med ca 50 000 kr jämfört med 2024 (+17%). För Typhus B innebär förslaget en ny engångsavgift på ca 1 022 000 kr vilket motsvarar en höjning med ca 17 000 kr per genomsnittlig lägenhet (+34%).

Differentieringen innebär att fastigheter med många lägenheter, lokaler med stora ytor och användare med hög vattenförbrukning kommer att få en större taxehöjning 2025 än genomsnittet. Denna justering speglar bättre de kostnadsökningar som förväntas i kommande omvandlings- och exploateringsområden.

Tabell 2. Årlig kostnad för Typhus A (enfamiljshus) och Typhus B (flerfamiljshus) samt ett antal andra fastighetstyper som förekommer i Stockholmsområdet, samtliga med applicerade anläggningsavgifter enligt förslaget samt i jämförelse till nuvarande taxa 2024. Priser inkl. moms.

Taxa 2025 - Anläggningsavgifter

Anläggningsavgifter Stockholm Vatten AB Stockholm & Huddinge	inkl moms med momsatt 25%	Taxa 2024 kr	Förslag	
			Taxa 2025 kr	= höjning 2025 kr %
Servisavgift (kr)	\$5.1.a	85 065	96 123	11 058 13%
Förbindelsepunktsavgift (kr)	\$5.1.b	97 825	110 542	12 717 13%
Bostadsenhetsavgift - fd lägenhetsavgift (kr)	\$5.1.d	33 384	48 407	15 023 45%
Tomtyteavgift (kr/m ²)	\$5.1.c	99,25	112	13 13%

Avgifterna applicerade på Typhus				
Anläggningsavgift för Typhus A (Villa, 1/800)	1	800	295 674	344 795 49 120 17%
Anläggningsavgift för Typhus B (FF, 15/800)	15	800	763 050	1 022 490 259 440 34%
=> kostnad per lägenhet (bostadsenhet)			50 870	68 166 17 296 34%

Avgifterna applicerade på alt. fastigheter				
Anläggningsavgift Sthlm Småhus (1/300)	1	300	246 049	288 718 42 669 17%
Anläggningsavgift Sthlm Villa (1/1600)	1	1600	375 074	434 517 59 442 16%
Anläggningsavgift Sthlm FF50 (50/2000)	50	2000	2 050 590	2 851 311 800 721 39%
Anläggningsavgift Sthlm FF100 (100/2500)	100	2500	3 769 415	5 327 727 1 558 312 41%

I samband med taxeprocessen föreslås även att lägenhetsavgiften byter namn till Bostadsenhetsavgift, i linje med Svenskt Vattens branschrekommendation P120. Namnändringen påverkar inte delavgiftens definition eller tillämpande.

Utredning och framtida inriktning

Bolaget kommer att fortsätta fokusera på kostnadsoptimering och processförbättringar, samt vidareutveckla konstruktionen av anläggningsavgiften genom differentiering och förbättrad täckningsgrad. Bolaget samarbetar idag med Stockholms Stad och Huddinge kommun för att beakta VA-kostnaderna redan i planskedet och för att säkra kostnaderna för dessa. En utredning planeras för att undersöka möjliga framtida finansieringsalternativ, särskilt med tanke på de varierande VA-kostnaderna i olika exploateringsområden.

Ekonomiska konsekvenser och framtida resultat

Med de föreslagna taxorna och en utveckling av drift- och kapitalkostnaderna utvecklas i linje med flerårsplanen, beräknas ett positivt resultat 2025 på drygt 30 miljoner kronor för 2025. Detta bidrar till att balansera tidigare års underskott. Bolagets flerårsplan förutsätter motsvarande höjningar under 2026 och 2027, vilket indikerar ett ackumulerat resultat på över 200 miljoner kronor för perioden 2025-2027. Detta ligger i linje med bolagets mål att balansera tidigare underskott och därefter leverera årliga nollresultat.

Föreslagen höjning av taxorna ger en komprimerad resultat- och balansräkning som följer.

Tabell 3. Komprimerad resultaträkning för Stockholm Vatten AB som visar utfall 2023, budget 2024, intäkter utgående från Taxescenariot samt kostnader från flerårsplan 2025-2027.

Kostnader från Flerårsplan 2025-2027 (mnkr)	2023 Utfall	2024 Budget	2025 Plan	2026 Plan	2027 Plan
Taxebaserade intäkter	1 879	2 376	2 654	2 962	3 308
... varav Brukningsavgifter	1 786	2 265	2 525	2 828	3 167
... varav Anläggningsavgifter/Ledningsflytt (periodiserade)	93	111	129	134	141
Övriga intäkter	607	643	688	741	797
Summa intäkter (inkl aktiverat arbete)	2 604	3 178	3 501	3 875	4 283
Driftkostnader	-1 939	-2 100	-2 167	-2 245	-2 304
Driftresultat	665	1 078	1 334	1 630	1 979
Koncerninterna intäkter och kostnader	89	111	103	116	120
Kapitalkostnader	-917	-1 185	-1 401	-1 631	-2 047
Totala Kostnader	-2 856	-3 285	-3 568	-3 876	-4 351
Resultat efter kapitalkostnader	-162	4	35	116	52
Faktisk och Föreslagen höjning av Brukningsavgifterna	25%	25%	12%	12%	12%

Den ökande investeringsnivån kommer att öka bolagets anläggningstillgångar och skulder, vilket leder till högre kapitalkostnader och en större känslighet för ränteförändringar. Marknadens nuvarande ränteläge innebär att bolaget behöver vara försiktigt med framtida finansiella beslut för att hantera dessa ökade kostnader på ett hållbart sätt.

Remissammanställning

Ärendet har initierats av Stockholm Vatten och Avfall AB:s och remitterats till stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 8 oktober 2024 har i huvudsak följande lydelse.

I kommunfullmäktiges budget för 2024 anges i ägardirektiven för moderbolaget Stockholm Vatten och Avfall AB att avgifterna för allmänna vattentjänster ska sättas på en nivå som motsvarar och säkerställer en långsiktigt hållbar finansiering av verksamheten, det vill säga för säker dricksvatten- och avloppshantering och ökat underhåll av VA-nätet. Det är av yttersta vikt att bolaget gör noggranna bedömningar av möjliga prioriteringar i tiden av olika projekt i syfte att säkerställa en hållbar nivå för investeringar, skuldsättning och kapitalkostnader.

Stadsledningskontoret anser att det även kan finnas andra sätt att möta utvecklingen såsom att införa progressiv taxa i syfte att minska förbrukningen och framtida investeringsbehov. Stockholm Vatten AB har i 2024 års budget ett uppdrag om att utreda denna fråga i samarbete med Stockholms Stadshus AB. Stadsledningskontoret anser att styrelsens förslag att differentiera avgifterna så att den som förbrukar större volymer får betala mer ligger i linje med detta uppdrag.

Stadsledningskontoret noterar att även avgiften för bortledning av dagvatten från allmän platsmark föreslås höjas med 12 procent. Det innebär att avgiften för trafiknämnden under 2025 blir cirka 68 miljoner kronor (beräknat på cirka 10 miljoner kvadratmeter), vilket är en ökning med cirka 8 miljoner kronor jämfört med 2024. Kontoret utgår ifrån att trafiknämnden hanterar denna ökning inom ramen för tilldelad driftbudget.

Sammantaget anser stadsledningskontoret att de föreslagna avgifterna ligger i linje med ägardirektiven och att höjningarna är

motiverade. Samtidigt vill stadsledningskontoret framhålla vikten av bolaget långsiktigt ska verka för att minska driftkostnader i syfte att minska behovet av taxehöjning samt stärka bolagets ekonomiska hållbarhet genom ökad precision i kostnadsbedömningar och kostnadskontroll i bolagets projekt.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige fastställer Taxa för vatten och avlopp 2025, enligt bilaga 1, att gälla från och med den 1 januari 2025.

Reservationer m.m.

Stockholm Vatten och Avfall AB

Särskilt uttalande av Anna Cederschiöld Stuart och Bertil Timan (båda M), Tobias Berg (L) och Marcus Wangel (C), se Reservationer m.m.

Att säkra god dricksvattenförsörjning och avloppshantering tillhör Stockholms absolut viktigaste och mest grundläggande ansvar. God hanteringen på dessa områden är inte bara avgörande ur ett miljöperspektiv – det handlar ytterst om livsnödvändig service.

Av dessa anledningar är det av särskilt stor vikt att kontinuerliga investeringar i både underhåll och utbyggnad av ledningsnät och anläggningar görs. Som bolaget skriver behöver intäkterna justeras i takt med kostnaderna genom bruksavgifterna. Även intäkterna för nyanslutning, genom anläggningsavgifterna, behöver justeras.

Samtidigt som de föreslagna höjningarna av taxan för vatten och avlopp sker från relativt låga nivåer, vill vi understryka att taxan läggs på en nivå som säkerställer och möjliggör en hållbar finansiering för att säkerställa framtida kapacitet, kvalitet och effektivitet. Men höjningen behöver samtidigt sättas i relation till övriga fördyringar i samhället. Vi vill därför särskilt understryka behovet av god kommunikation med taxakollektivet och att det behöver bli än lättare att ta del av information om vad som motiverar höjningen – inte minst i ljuset av vad som uppdragats kring investeringsprojekt inom Stockholm Vatten och Avfall.